

ŠOLA V NARAVI

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI • Revija za spodbujanje in razvoj šole v naravi • Letnik IX • december 2017

Foto: arhiv doma ?

Z vami že 25 let

Spoštovani!

25 let se lahko sliši malo, a je v resnici za tiste, ki so ustvarjali zgodbo ČŠOD, le-ta mnogo bolj dolga in pomembna, kot se zdi tistim, ki za kratek čas stopijo na vlak in se z njimi peljejo v prihodnost.

Iskanje rešitev za izvajanje aktivnega življenja mladostnikov v naravi se je začelo oddaljenega leta 1992, kmalu po tistem, ko je Slovenija stopila na samostojno pot, kar lahko simbolno povežemo z upanji, pričakovanji, zanosom in vizijo. Takratni strokovni delavci Zavoda RS za šolstvo so si upali sanjati, z načrti so navdušili takratne odločevalce in kmalu je v stare karavle, zapuščene objekte na robu

pozabljenih zaselkov, dahnilo novo življenje, novo upanje. Otroški živčav, iskreno zanimanje za naravo, potreba po premagovanju naporov in zadovoljstvo pri tem je gnalo nove in nove posameznike k ustvarjanju zgodbe, imenovane Center šolskih in obšolskih dejavnosti ali skrajšano ČŠOD.

25-letni razvoj kaže nenehno prostorsko in programsko rast, danes odraščeno v 24-ih domovih, razpršenih širom Slovenije, v katerih letno preživi 3- do 5-dnevne programe preko 68.000 mladostnikov ter dodatno v programih dnevnih centrov preko 40.000 mladostnikov. Starši, šole in vrtci nam zaupajo, kar nam izkazujejo s pismi zadovoljstva in ocenami, ki odražajo izjemno visoko stopnjo zadovoljstva in podpore.

Kot družbeno odgovorna institucija izvajamo projektno aktivnost »Skupaj za znanje«, s ciljem zagotoviti pomoč romskim otrokom in njihovim staršem pri vključevanju v sistem vzgoje in izobraževanja in pri pridobivanju novih znanj tudi izven šolskih prostorov.

Dejavnosti ČŠOD pa niso zaprte le znotraj domov in dnevnih centrov, temveč smo aktivni na razvojnem področju ŠVN in vključeni v mednarodno sodelovanje.

V evropski mreži EOE (European Institute for Outdoor Adventure Education and Experiential Learning), predstavlja ČŠOD pomemben člen, saj je slovenski izobraževalni sistem, ki vključuje šolo v naravi kot sestavina nacionalnega kurikula, prepoznan kot eden najboljših in najbolj enakopravnih v Evropi. Anglež Geoff Cooper, eden izmed ustanoviteljev mreže »učjenja na prostem«, je na podlagi primerjav evropskih sistemov učenja v naravi zaključil, da je ŠVN, ki je umeščena v obvezni šolski sistem, udeležijo pa se je vsi šolarji ne le posamezniki, ideal, ki si ga želijo doseči tudi druge države.

Sodoben življenjski slog zelo pripomore, da so mladi danes, žal, čedalje manj telesno dejavni. Otroci **generacije Z**, ki so zdaj zajeti v šolski sistem, so generacija inovatorjev, strokovnjakov za medmrežja. Raje se sporazumevajo preko tehničnih medijev, kakor govorijo v živo. So dejavna generacija, odprta do drugačnosti, a hkrati tista, ki izgublja stik z naravnim okoljem.

Skozi večletno delo opazujemo, da so otroci, ki prihajajo v šolo v naravi, čedalje manj motorično spretni ter vse manj vzdržljivi in vztrajni, so vse manj v stiku z naravo in okoljem, zato jim je potrebno ponuditi čim več možnosti, da neposredno doživljajo naravo in spoznavajo značilnosti različnih pokrajin s terenskim delom, ne pa le iz učbenikov ter s spleta.

In prav nadaljnji programski razvoj ŠVN predstavlja priložnost in prednost v svobodi gibanja, spontanega učenja, skupnega reševanja problemov in neomejenega mišljenja. Ob tem si strokovni sodelavci ne moremo in ne smemo zatiskati oči pred sodobno tehnologijo, ki jo uporabljajo mladostniki in je med nami. Mladi jo uporabljajo kot dano, naš cilj pa je, da jo tudi mi sprejmemo, nadgradimo in uporabimo, s ciljem uporabe v nadaljnjem razvoju ŠVN.

Šola danes postaja »mesto«, kjer se oblikujejo mreže odnosov ob sodobnih tehnologijah in praksah, ter se smiselno dopolni šele zunaj šolskih učilnic, ali kot trdimo v ČŠOD, v najboljši učilnici na svetu, **v šoli v naravi**. To spoznanje je strokovnjake, razvojnike in snovalce slovenskega šolskega sistema pred 25. leti spodbudilo k zasnovi ČŠOD. Skozi vsa leta je ČŠOD ob veliki podpori šolskega ministrstva razvil enovit, enkraten sistem šole v naravi, ki ga opazujejo, proučujejo in povzemajo tudi nekateri šolski sistemi večjih razvitih držav.

Generacija Z je realnost in je vsem nam skupen izziv. Šola v naravi pa je ena od inovativnih učnih okolij, kjer lahko generacijo Z spodbudimo k polnemu življenju.

Vsem, ki ste kadarkoli in kakorkoli stopili na vlak ČŠOD in se z njim popeljali v teh 25. letih hvala za doseženo in hkrati iskrene čestitke.

Branko Kumer, direktor ČŠOD

Izdajatelj
CENTER ŠOLSKIH IN
OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI
Frankopanska 9
1000 Ljubljana, Slovenija

E-naslov: info@csod.si
Spletna stran: www.csod.si
Telefon: 01 2348 600
Telefaks: 01 2348 630

Revijo sofinancira
Ministrstvo za izobraževanje,
znanost in šport

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Odgovorna oseba
Branko Kumer, direktor

Uredništvo
Irena Kokalj,
glavna urednica

Mirjana Jesenek Mori
mag. Ida Kavčič
Zoran Ogrizek
Domen Uršič
Živa Pečavar

Naklada
2000 izvodov

Lektoriranje
Darinka Verdonik, prof. slov.

Oblikovanje in tisk
Nonparel d.o.o.

Fotografije
Arhiv ČŠOD domov

ISSN 1855-5772

DAN ODPRTIH VRAT CŠOD

Center šolskih in obšolskih dejavnosti je v petek, 5. 5. 2017, ob 25-letnici svojega delovanja, na domovih organiziral dan odprtih vrat. To je bil dan, ko so domovi odprli vrata šolam, lokalni skupnosti, društvom in vsem, ki jih naša dejavnost zanima, ter predstavili najzanimivejše vsebine, ki jih izvajamo na različnih koncih Slovenije. V okviru tega dogodka so tako na Domu Cerkno predstavili maketarstvo, v Kranjski Gori športno in naravoslovno delavnico, na Domu Soča naravoslovno delavnico, na Domu Medved astronomijo, Dom Peca je goste povabil v svoj novi pustolovski park, na Domu Planinka so se udeleženci orientirali s pomočjo GPS-naprav, Dom Štrk je predstavil lokostrelstvo, skratka, vsak dom je predstavil zanimivo dejavnost.

Domovi CŠOD so bili ta dan odprti med 14. in 17. uro. Učiteljev ni presenetilo slabo vreme – pripravili so več športnih, naravoslovnih in družboslovnih dejavnosti. Da je bil dan popoln, so s pogostitvijo poskrbeli kuharji.

Zgodbe dolgoletnega življenja domov so obogatile številne obiskovalce.

Aleksej Kuzmin

PREDSTAVITEV CŠOD RAVNATELJEM OSNOVNIH ŠOL V LETU 2017

V dogovoru z ZRSŠ smo ob 25-letnici CŠOD na regijskih srečanjih ravnateljev osnovnih šol predstavili delovanje CŠOD, ponudbo domov za izvajanje šole v naravi, različne programe, tematske in projektne tedne ter plavalne in smučarske tedne. Srečanja so potekala za območne enote Kranj, Nova Gorica, Slovenj Gradec, Novo mesto, Murska Sobota, Ljubljana, Maribor, Celje in Koper. Na srečanjih so sodelovali vodje domov

(Meta Vončina Gnezda, Tomaž Kragelj, Metka Tajzel, Aleksandra Janc, Aleksej Kuzma, Antonija Berden, Milena Hrastel, Simona Menart Žibert, Irena Brajkovič) ter Irena Kokalj, Ida Kavčič in direktor Branko Kumer. Svojo dejavnost in poslanstvo smo jim še kvalitetnejše predstavili, ko je srečanje z ravnateljmi potekalo na domovih CŠOD, in sicer na CŠOD Peca in Gorenje.

Irena Brajkovič

KOLESARSKA AVANTURA – ALI »KAJ GA DELA RDEČA PIKA«

Februarja 2017 je potekalo snovanje dogajanja ob 25-letnici delovanja našega zavoda CŠOD. Med kresanjem zamisli je med drugimi nastala ideja, da bi zaposleni CŠOD skupaj v enem kosu prekolesarili celotno kolesarsko transversalo CŠOD in tako simbolno spletki nit med enotami. Ideja je takoj dobila popolno podporo organizacijskega odbora in zeleno luč direktorja. Poleg cilja simboličnega povezovanja enot v celoto smo kolesarjenju pridali tudi humanitarni pridih ter z njim zbirali sredstva v akciji »Z dobroto in vztrajnostjo do sreče na vrhici«.

Načrtovano je bilo, da bi kolesarsko ekipo, ki bo prekolesarila celotno pot, sestavljajo pet stalnih članov ekipe. Štirje bi kolesarili, eden pa vozil oskrbovalno vozilo, in bi se tako lahko izmenjevali. Izkazalo se je, da je veliko zanimanje za posamezne etape med enotami, celotna trasa pa je predstavljala kar velik, če že ne prevelik zalogaj. 1.260 načrtovanih kilometrov in 20.000 višinskih metrov skupaj v osmih dneh požene občasnemu rekreativnemu kolesarju strah v mišice in zadnjica občuti bolečine že ob sami misli na te številke. Tako je nanese, da so stalno ekipo sestavljali trije člani: Tilen Bižal, ki je bil odgovoren za celotno oskrbo kolesarske ekipe ter komunikacijo med domovi in kolesarji, s Tomislavom Jakominičem pa sva vrtela pedala in žulila zadnjici čez celotno traso. Na posameznih etapah med domovi se je kolesarska ekipa številčno povečala in je štela tudi do 17 kolesarjev.

Obstoječa kolesarska transversala CŠOD nama je s Tomijem služila za osnovo. Edino, kar je po najini oceni tej transversali manjkalo, je bila zaključena pentlja. Tako je nastala najina varianta zaključene pentlje. Datumsko smo izbrali ravno dogodek »V naravo z glavo«, ki ga je naš zavod organiziral 20. 5. v parku Tivoli. Zaključek avanture je bil tako določen za 20. 5. med 12. in 13. uro v parku Tivoli.

Etape so potekale po naslednji trasi:

- etapa: Ljubljana (centrala CŠOD) – Dom Peca – Dom Ajda – Dom Škorpiljon. Skupna razdalja prvega dne je bila 216,05 km s skupnim vzponom 2.534 metrov.
- etapa: Dom Škorpiljon – Dom Murska Sobota – Dom Štrk – Dom Planinka. Skupna razdalja drugega dne je bila 156,34 km s skupnim vzponom 1.433 metrov.

- etapa: Dom Planinka – Dom Gorenje – Dom Čebelica – Dom Lipa – Dom Radenci. Skupna razdalja tretjega dne je bila 223,58 km s skupnim vzponom 3.077 metrov
- etapa: Dom Radenci – Dom Fara – Dom Jurček – Dom Rak – Dom Breženka – Dom Burja. Skupna razdalja četrtega dne je bila 210,17 km s skupnim vzponom 2.006 metrov.
- etapa: Dom Burja – Dom Medved – Dom Vojsko – Dom Cerkno. Skupna razdalja petega dne je bila 175,07 km s skupnim vzponom 2.647 metrov.
- etapa: Dom Cerkno – Dom Soča – Dom Kavka – Dom Planica – Dom Kranjska Gora. Skupna razdalja šestega dne je bila 132,62 km s skupnim vzponom 2.487 metrov.
- etapa: Dom Kranjska Gora – Dom Trilobit – Dom Bohinj. Skupna razdalja sedmega dne je bila 83,21 km s skupnim vzponom 1.369 metrov.
- etapa: Dom Bohinj – Groharjeva hiša – Ljubljana (park Tivoli). Skupna razdalja zadnjega dne je bila 84,61 km s skupnim vzponom 928 metrov.

Skupno je bilo prekolesarjenih 1.282 kilometrov s skupnim vzponom 16,5 kilometra na celotni kolesarski pentlji. V primerjavi z vztrajnostno dirko po Sloveniji DOS RAS extreme, na kateri kolesarji prevozijo skupno 1.220 km in 13,5 kilometrov vzponov, je naša pentlja za 62 kilometrov daljša in 3 kilometre višja v skupnih vzponih.

Med avanturo smo uporabljali sledenje v živo, ki ga omogoča standardna oprema. Ekipa na terenu je bila presenečena nad odzivnostjo sodelavcev in znancev. Ko smo dobivali informacije na teren in po avanturi v pogovorih, si nismo predstavljali, da nas bo spremljanje ene rdeče pike po spletu v tednu dni tako povežalo. Presenečen sem bil in sem še vedno nad tem, koliko ljudi zaradi naju ni šlo spat tudi do 1:30 zjutraj, dokler nisva prispela do konca etape. Na vseh enotah smo bili lepo sprejeti in vsi, s katerimi smo bili v neposrednem stiku, so nam želeli ustreči. Tisti posamezniki in posameznice, s katerimi smo bolj osebno povezani, pa so z malenkostmi še dodatno olajšali naše popotovanje. Še vedno čutim globoko hvaležnost za vso izkazano pozornost. Edinstvena izkušnja, ki jo privoščim vsakemu.

Dogovorili smo se, da bo ta avantura in njena pot temelj za nastajajoči vodnik po enotah CŠOD z opisom celotne poti. Upam, da bosta ta avantura in vodnik še koga spodbudila k temu, da se poda na pot in s pomočjo kolesa ter naše infrastrukture doživi lepoto naše dežele, ki je resnično prelepa, še posebno s kolesa, kjer lahko dalj časa uživaš ob pogledu na pokrajino in še dodatno spoznaš samega sebe.

Matjaž Jesenšek

V NARAVO Z GLAVO, 20. MAJ

Center šolskih in obšolskih dejavnosti se je letos že tretjič predstavil javnosti na javni prireditvi, poimenovani z našim geslom – V naravo z glavo. Prireditev je potekala v soboto, 20. maja 2017, v ljubljanskih parkih Tivoli in Špica.

Predstavili so se domovi CŠOD, dnevni centri ter izvajalci projekta Skupaj za znanje. Udeleženci so lahko sodelovali na različnih dejavnostih, si ogledali zanimivosti iz naravnega sveta ter se preizkusili v več spretnostih.

Na Špici je bilo možno prijeti za veslo in se po Ljubljani zapejljati z raftom ali kanujem. Večina dogajanja pa je bila skoncentrirana v parku Tivoli. Tam je bilo obiskovalcem na voljo kar 41 dejavnosti, vse od žongliranja, prepoznavanja začimb po vonju, ljudskih plesov, znanj prve pomoči ali islandskih konj pa do miselnih iger, gradnje da Vincijevega mostu, pisanja z gosjim peresom, plezanja po drevesu in klekljanja. Nikomur ni bilo dolgčas.

Obiskovalci in organizatorji smo komaj pričakovali vrhunec dneva, ko so v Tivoliju svojo pot končali vztrajni kolesarji, ki so prekosarili pot med vsemi domovi CŠOD. Matjaž Jesenšek in Tomislav Jakomini sta ob navdušenju in bučnem aplavzu prikosarila v Tivoli v družbi malega Vida Rudolfa, sledila pa jim je ekipa, ki je kolesarja spremljala in bodrila na poti.

Na prireditvi je bilo mnogo mladih družin in za obiskovalce vseh starosti se je našel kakšen izziv ali zanimiva informacija.

Prireditev V naravo z glavo je potekala pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja, obiskala pa nas je tudi ministrica za izobraževanje, znanost in šport dr. Maja Makovec Brenčič.

Vabljeni, da se nam v Ljubljani pridružite spet 19. maja 2018.

Živa Pečavar

Z DOBROTO IN VZTRAJNOSTJO DO SREČE NA VRVICI

Vsem aktivnostim ob 25-letnici delovanja CŠOD smo pridali tudi pridih dobrodelnosti.

NAMEN NAŠE AKCIJE: zbrati denar za nakup izšolanega psa pomočnika v vrednosti 9.000 EUR za 5letnega fanta Vida.

KDO JE VID? Vid je živahen petletnik. Doma je iz Ožbalta ob Dravi. Ima četrto stopnjo cerebralne paralize, a kljub temu je živahen fantič in poln življenja. Rad kolesari, se igra in uči novih spretnosti.

Vid in družina so si močno želeli psa pomočnika. Psi pomočniki so lahko namreč neprecenljiva podpora ljudem, ki potrebujejo tako pomoč zaradi svojih telesnih pomanjkljivosti.

SODELOVANJE S SLO-CANIS: Svoje moči smo združili z združenjem SLO-CANIS, ki je od leta 2006 organizirano kot društvo s humanitarnim statusom, vpisano v razvid humanitarnih organizacij in prostovoljnih organizacij. So člani Evropske zveze psov vodičev (EGDF) in polnopravni akreditirani člani Svetovne zveze psov vodičev (IGDF) ter Evropske zveze psov asistentov (ADEU).

Sredstva smo zbirali skozi vse leto ob različnih priložnostih:

- srečelov na športnih igrah zaposlenih v CŠOD
- na prireditvi V NARAVO Z GLAVO, ki je potekala 20. maja v Tivoliju

- za psa pomočnika pa so vztrajno kolesarili kolesarji CŠOD med 13. in 20. majem, ko so opravili 1.254 km dolgo traso med vsemi domovi CŠOD in kolesarsko avanturo zaključili 20. maja v parku Tivoli v Ljubljani
- denarni prispevki zaposlenih, dobaviteljev CŠOD
- preko SMS-sporočil ali z donacijami ali sponzorskimi sredstvi na TRR združenja SLO-CANIS
- preko televizijske oddaje Tednik

Do začetka decembra smo zbrali nekaj več kot 9.000 EUR, kar je dovolj za nakup šolanega psa pomočnika in nekaj dodatne opreme. Akcija se je tako uspešno zaključila.

V novembru se je Vid prvič srečal s svojim kužkom Belinkom. Srečanje malega Vida s kužkom je bilo nekaj najlepšega. Ker pa šolanje psa še poteka, pričakujemo, da se bo pes pomočnik – Belinko k Vidu dokončno preselil v začetku januarja 2018.

Že slavniti ameriški pisatelj Mark Twain je vedel, da je najboljši način osrečevanja sebe ta, da osrečimo nekoga drugega. Verjamem, da ste vsi, ki ste bili ali še boste del naše akcije, zelo SREČNI. Hvala za vašo dobrodelnost.

Mirjana Jesenek Mori

MEDNARODNA KONFERENCA: GOZD – NAJLEPŠA IN NAJBOLJŠA UČILNICA

(Didaktika poučevanja na prostem)

Mednarodna konferenca je potekala 6.–8. oktobra 2017 v CŠOD Bohinj, v organizaciji Centra šolskih in obšolskih dejavnosti.

Glavni namen konference je bil vzpostaviti mrežo sodelovanja in prenašanja znanja o poučevanju na prostem, v gozdu, med različnimi institucijami na mednarodnem in državnem nivoju.

GOZD kot inovativno učno okolje, GOZD – pouk izven učilnic. GOZD kot valilnica novih aktivnih metod, idej, vpliv GOZDA na otroke, na njihov razvoj.

GOZD kot prostor, kjer je poudarjen pomen učenčeve aktivnosti v vseh učnih etapah, GOZD kot sodelovanje in izmenjava izkušenj ter pogledov med učenci in načrtno pridobivanje spretnosti učenja.

GOZD kot svoboda gibanja, spontano učenje, neomejeno mišljenje. GOZD kot prostor, ki spodbuja otroško radovednost, čudenje in spontano raziskovanje.

Tema konference je temeljila na splošno sprejetem spoznanju o poučevanju na prostem/v gozdu, da doživljanje, spoznavanje in raziskovanje narave pozitivno stimulira učni proces posameznika.

Na sami konferenci so se zvrstila predavanja ob štirih različnih temah:

- 1. GOZD – NAJLEPŠA IN NAJBOLJŠA UČILNICA:**
zakaj izbrati gozd kot učilnico, katere učne cilje lahko uresničujemo s poučevanjem na prostem v gozdu, prednosti poučevanja na prostem za učenca in učitelja, motivacijske prednosti poučevanja na prostem v gozdu, učilnica CŠOD na prostem v gozdu.
- 2. GOZD – INOVATIVNO UČNO OKOLJE:**
inovativni pristopi za poučevanje na prostem v gozdu, možnosti medpredmetnega poučevanja na prostem, interdisciplinarni pristopi poučevanja na prostem, gozd kot vir idej in novih znanj, programi CŠOD – vzorčni primeri.
- 3. DIDAKTIKA POUČEVANJA NA PROSTEM:**
izmenjava dobrih praks poučevanja na prostem na nacionalni in mednarodni ravni, uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) pri poučevanju na prostem v gozdu, organizacijske posebnosti poučevanja na prostem v gozdu, medinstitucionalno povezovanje, CŠOD – strokovni javni zavod za spodbujanje in razvoj poučevanja na prostem – v gozdu.
- 4. DOŽIVLJANJE GOZDA:**
doživljanje gozda, kreativnost v gozdu, igranje, učenje skozi igro, promocija zdravega načina življenja, doživljanje gozda skozi programe CŠOD.

Konference se je udeležilo 150 oseb. Udeležba je bila izredno pestra: učitelji osnovnih in srednjih šol, vzgojitelji v vrtcih in dijaških domovih, učitelji CŠOD ter predstavniki drugih institucij: Ministrstva za šolstvo in izobraževanje, Društva Preplet, Zavoda za gozdove, Gozdarskega inštituta Slovenije, Zavoda notranji mir, Pedagoške fakultete Univerze Ljubljana, Direktorata za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo, Pedagoške fakultete Univerze Maribor in E-zavoda.

Na konferenci so se nam pridružili strokovnjaki iz drugih držav: Michal in Tomaš Horky – Center Lipka (Češka), Richard Irvine – Forest School (Anglija), Geoff Cooper (Anglija), Tania Liimatainen – Youth Centre Metsakartano (Finska).

Konferenca je potekala sproščeno, v prelepem naravnem okolju. Izmenjava izkušenj, predstavitev novih idej, želja po učenju

v naravi/na prostem in enotno mnenje, da je otrokom nujno potrebno približati naravo, so bili skupni vseh udeležencem na konferenci.

Praksa kaže, da so prav vsi cilji iz učnih načrtov za vrtce in šole dosegljivi tudi v naravnem okolju – GOZDU, vendar zahtevajo kreativnega pedagoga, ki zna pregnesti učni načrt v inovativen produkt.

Tradicionalne metode učenja z enosmernim podajanjem znanj ne zadovoljujejo vse večjih potreb po ustvarjalni družbi. Nado-mestiti jih morajo metode, kjer bo dovolj pozornosti posvečene tudi refleksiji, presoji in sodbi mladega človeka. In prav poučevanje na prostem oz. v gozdu uresničuje cilje za doseg takšnih rezultatov.

Mirjana Jesenek Mori

Za konec še nekaj mnenj udeležencev programa:

Še enkrat bi se vam zahvalila za izredno prijetno preživeto konferenco. V vrtec sem se vrnila s polno glavo idej, napotkov in v prihodnosti bom poizkusila čim več prenesti v prakso. Prispevke s konference bom 23. 10. predstavila tudi sodelavkam, tako da bodo tudi one začutile utrip, ki je bil v CŠOD med 6. in 8. 10. 2017. Hvala vam in želim si, da se podobna konferenca ponovi še kdaj.

Urška Lah, OŠ heroja Janeza Hribarja, Vrtec Polhek

Rada bi se vam zahvalila za super izkušnjo in organizacijo. Delavnice so mi dale veliko novih idej, ki jih že s pridom uporabljam v razredu (pa tudi doma).

Martina Kržič Nagy, OŠ Preserje

It was a privilege to be invited to the CŠOD conference for Slovenian teachers on the theme of Forest Education at the weekend. Apart from the stunning landscape, 58% forest cover and population of 600 Bears, I was especially awed by the fact that there are 24 state funded outdoor centres for a population of 2 million and that outdoor education is a statutory entitlement in the national curriculum! I ran a reviewing workshop, had a mini EOE reunion, and learned lots from Slovenian, Czech and Finnish colleagues in the super new centre in Bohinj. Happy 25th anniversary CŠOD.

Richard Irvine, Forest School (Anglija)

ŠPORTNE IGRE CŠOD

V letu 2017 se je v okviru 25. obletnice CŠOD zvrstilo kar nekaj družabnih dogodkov. Eden izmed njih so bile športne igre CŠOD, ki so potekale avgustu v Bohinju. Idejo za organizacijo je v celoti prispeval Matjaž Jesenšek. Ko je predstavil svoje zamisli, smo se mu z veseljem pridružili še nekateri športni pedagogi ter z idejami in dejanji pomagali pri izvedbi projekta. Domovi in krovna organizacija CŠOD so bili po barvah razdeljeni v štiri skupine, ki so se med seboj pomerile v petih igrah. Vsaka od skupin je pred začetkom tekmovanja v eno od iger vložila CŠOD-ka (jokerja), ki je skupini pri igri prinesel dvojno število točk. Dodatno število točk je lahko ekipa pridobila še z bučnim navijanjem. Športne igre so bile zasnovane tako, da so zahtevale različno športno znanje in sposobnosti tekmovalcev. Tekmovalci so se pomerili v ekipnem biatlonu, lokostrelstvu z živo puščico, gradnji in prehodu mostu, pretakanju vode čez glavo in vlečenju vrvi v kanujih.

Pri ekipnem biatlonu je 5 tekmovalcev posamezne ekipe moralo ob držki za roke pod korakom preteči določen poligon. Na sredini poligona je bila naloga ekipe z razdalje nekaj metrov podreti 5 plastenk vode, za kar so imeli na voljo 10 žogic. Vsaka zgrešena plastenka je ekipi prinesla kazenski krog teka in s tem izgubo dragocenega časa. Ekipa, ki je nalogo opravila v najkrajšem času, je zmagala prvo igro.

Druga igra je bila ciljanje določene točke na zemljevidu s pomočjo žive tarče oz. enega od tekmovalcev. Tekmovalca, ki je predstavljal puščico, so v vodoravnem ležečem položaju dvignjenega od tal v rokah držali štirje sotekmovaleci, ki so imeli na očeh prevezo. Tekmovalec-puščica je imel na glavi svinčnik, s katerim je moral zadeti določeno točko na zemljevidu s pomočjo navodil in usmeritev, ki jih je dajal slepim sotekmovalcem. Za zadevanje cilja je imel samo eno možnost. Ekipa, ki se je najbolj približala ciljni točki, je bila zmagovalka druge igre.

Pri tretji igri so morali tekmovalci posamezne ekipe premagati določeno razdaljo v čim krajšem času s pomočjo gradnje mostu iz zabojev in desk, po katerem so se premikali od starta do cilja. Pri igri so predstavljali material, ki so ga imeli na voljo, brez da bi pri tem stopili na tla. Zmagala je ekipa, ki je naloga opravila prva.

Ker je bil dan precej vroč, smo v četrto in peto igro vključili vodo, zato so bili tekmovalci, ki so sodelovali v zadnjih dveh igrah, kar precej mokri. V četrth igri so morali tekmovalci s pomočjo manjših posod dve minuti čez glavo pretakati vodo iz polnega sode v praznega. Da je bila igra zabavnejša, naloga težja in tekmovalci bolj mokri, je imel vsak tekmovalec v svojem sodčku luknje, zato je moral s prelivanjem vode iz svojega sodčka v sodček sotekmovalca pohiteti. Ekipa, ki je v določenem času prelila večjo količino vode iz začetnega polnega v končni prazni sod, je bila zmagovalna ekipa predzadnje igre.

Finalna igra je potekala na vodi s pomočjo kanujev. Nasprotni ekipi sta sedeli vsaka v svojem kanuju. Štirje tekmovalci so v kanuju veslali, dva sta držala vrv, s katero sta bila povezana oba kanuja. Ekipa je zmagala, ko je s pomočjo veslanja in uspela vrvi premakniti drugo ekipo za določeno razdaljo po jezeru.

Seštevek točk petih iger, dodatnih točk za navijanje in CŠOD-ka je prinesel zmagovalno ekipo športnih iger za leto 2017, ki je na slavnostni podelitvi prejela prehodni pokal, na katerem so zapisana imena domov, ki so sodelovali pod zmagovalno barvo. Kljub temu da je vsaka ekipa posebej v igro vložila vse atome moči in se je pri nekaterih po izrazu na obrazih sodeč na trenutke zdelo, da se borijo za olimpijsko medaljo, so igre dosegle svoj namen. Ta je bil predvsem druženje, zabava, povezanost in smeh do zadnje solze. Da je nasmeh na obrazu vztrajal vse do konca dneva, so bili zaslužni tudi dobra hrana, srečelov in predvsem preživljanje prostega časa v več kot kvalitetni družbi.

Nina Mozetič

SLAVNOSTNA AKADEMIJA OB 25-LETNICI CŠOD

Center šolskih in obšolskih dejavnosti je ob zaključku praznovanja 25-letnice pripravil slavnostno akademijo na Brdu pri Kranju. Slovesnosti so se udeležili zaposleni CŠOD, sodelavci, ravnatelji šol in vrtcev ter prijatelji CŠOD. Praznovanju CŠOD sta se pridružila tudi predsednik vlade dr. Miro Cerar in ministrica dr. Maja Makovec Brenčič.

Na slavnostni akademiji je bil predstavljen razvoj CŠOD, programov in projektov.

Po besedah direktorja Branka Kumra je CŠOD skozi vsa leta ob veliki podpori šolskega ministrstva razvil enovit, enkraten sistem šole v naravi, ki ga opazujejo, proučujejo in povzemajo tudi nekateri šolski sistemi večjih razvitih držav. CŠOD v naravi, najboljši učilnici na svetu, izvaja programe, ki smiselno dopolnjujejo šolske programe in v povezavi s sodobno tehnologijo spodbujajo osebnostni razvoj in medosebne odnose, kar za generacijo Z postaja vedno bolj pomembno.

Gospod predsednik dr. Miro Cerar meni, da je CŠOD eden od ključnih akterjev, da otroci v Sloveniji razvijejo pozitiven odnos do narave in družbe. Skozi udeležbo na programih CŠOD otroci spoznavajo in začutijo našo državo, s tem pa razvijajo tudi svoj odnos do domovine.

Po besedah ministrice dr. Maje Makovec Brenčič pa je praznovanje četrtoletja delovanja CŠOD tudi praznik slovenskega šolstva, saj je zavod s široko paleto različnih dejavnosti pomembno obogatil slovenski šolski prostor, zlasti z vidika razvoja inovativnega učnega okolja. To prepozna in nam priznava tudi tujina.

Na prireditvi na Brdu pri Kranju je CŠOD podelil zahvale za sodelovanje Zavodu RS za šolstvo za dolgoletno strokovno sodelovanje pri razvoju šole v naravi v Sloveniji. Vsem šolam, vrtcem in staršem pa se je CŠOD zahvalil za veliko zaupanje, vsestransko sodelovanje in podporo delu s podelitvijo zahval njihovim predstavnikom v Skupnosti vrtcev Slovenije, Zvezi srednjih šol in dijaških domov Slovenije, Združenju ravnateljic in ravnateljev osnovnega in glasbenega šolstva Slovenije ter Zvezi aktivov svetov staršev Slovenije.

Irena Kokalj

NOVI KORAKI Z INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKO TEHNOLOGIJO IN MOTIVACIJSKIMI ELEMENTI IGER OB 25-LETNICI ČŠOD

Ob svoji 25-letnici je ČŠOD v koraku s časom tudi na področju uporabe informacijsko-komunikacijskih tehnologij, podprtih z motivacijskimi elementi iger. Tako v okviru rednih programov kot v sklopu posebnih projektov smo v letu 2017 uvedli pomembne novosti na tem področju. Naj izpostavimo vsaj dve: mobilno aplikacijo ČŠOD Misija in našo novo spletno učilnico.

ČŠOD Misija je mobilna aplikacija, ki deluje kot mobilni vodič za samostojno učenje na prostem. V ta namen uporablja zmogljivosti sodobnih mobilnih tehnologij ter motivacijske pristope z elementi iger. Uporabniki se s pomočjo aplikacije lahko podajo na številne učne poti – misije – po skritih koticah, ki jih je v različnih okoljih vredno raziskati. Vsaka misija vključuje tudi številne izzive, ki celotno izkušnjo naredijo še bolj zanimivo in privlačno.

Aplikacijo smo v ČŠOD razvili že v letu 2015, letos pa smo jo nadgradili in njeno uporabo razširili na območje celotne Slovenije. V trenutku pisanja tega članka je objavljenih in javno dostopnih že kar 35 misij v skupnem trajanju več kot 70 ur in skupni dolžini več kot 180 km (statistike napredka ves čas obnavljamo na spletni strani aplikacije <http://misija.csod.si>). Nove misije ves čas pripravljajo številni slovenski učitelji, v prihodnosti pa name-

ravamo uporabo aplikacije razširiti tudi v mednarodno okolje, zato predlagamo, da si aplikacijo naložite na svoj telefon preko Google Play ali App Store, jo preizkusite in se podate na misijo v svoji okolici, nato pa sledite novim vsebinam in zmogljivostim, ki jih bomo vse hitreje dodajali v prihodnosti!

Pomembno novo pridobitev v ČŠOD pomeni tudi nova javno dostopna spletna učilnica, ki si jo lahko ogledate na spletnem naslovu <http://eucilnica.csod.si>. Posebnost spletne učilnice ČŠOD so njene zmogljivosti, saj poleg klasičnih tečajev, kjer imajo uporabniki možnost sledenja lastnemu napredku ter komunikacije z mentorji in ostalimi udeleženci preko internih sporočil in forumov, omogoča tudi izdelavo interaktivnih učnih gradiv z uporabo multimedijskih vsebin ter izzivov v obliki številnih tipov interaktivnih preverjanj znanja in razumevanja vsebin. Posebna zmogljivost, ki smo jo v ČŠOD razvili prav za možnost uporabe motivacijskih elementov iger, so situacijske igre, ki ustvarjalcem vsebin omogočajo pripravo večstopenjskih izzivov, uporabniku pa izkušnjo nelinearnega izziva, kjer njegove odločitve odločilno vplivajo na to, kako bo skozi izziv napredoval.

V letu 2017 je spletno učilnico ČŠOD preko različnih programov usposabljanja preizkusilo že več kot 120 uporabnikov, vanjo pa bomo tudi v prihodnosti dodajali nove programe in nova učna gradiva, v programe usposabljanj vključevali številne uporabnike, ki jih bodo zanimala vsebine, ki jih pripravljamo, k sodelovanju pa bomo povabili tudi slovenske učitelje, ki jih zanima priprava kvalitetnih interaktivnih gradiv. Pomemben naslednji korak, ki ga načrtujemo, je tudi povezava med vsebinami v mobilni aplikaciji in vsebinami v spletni učilnici, da tudi aktivnosti v spletni učilnici lahko vpnejo v širši sistem učenja na prostem.

Informacijsko-komunikacijske tehnologije, podprte z motivacijskimi elementi iger, so torej novo polje, ki smo se ga lotili v ČŠOD in ga bomo tudi v prihodnjih letih intenzivno razvijali – seveda na način, ki je značilen za ČŠOD – v povezavi z resničnim svetom in najboljšo učilnico na svetu – naravo.

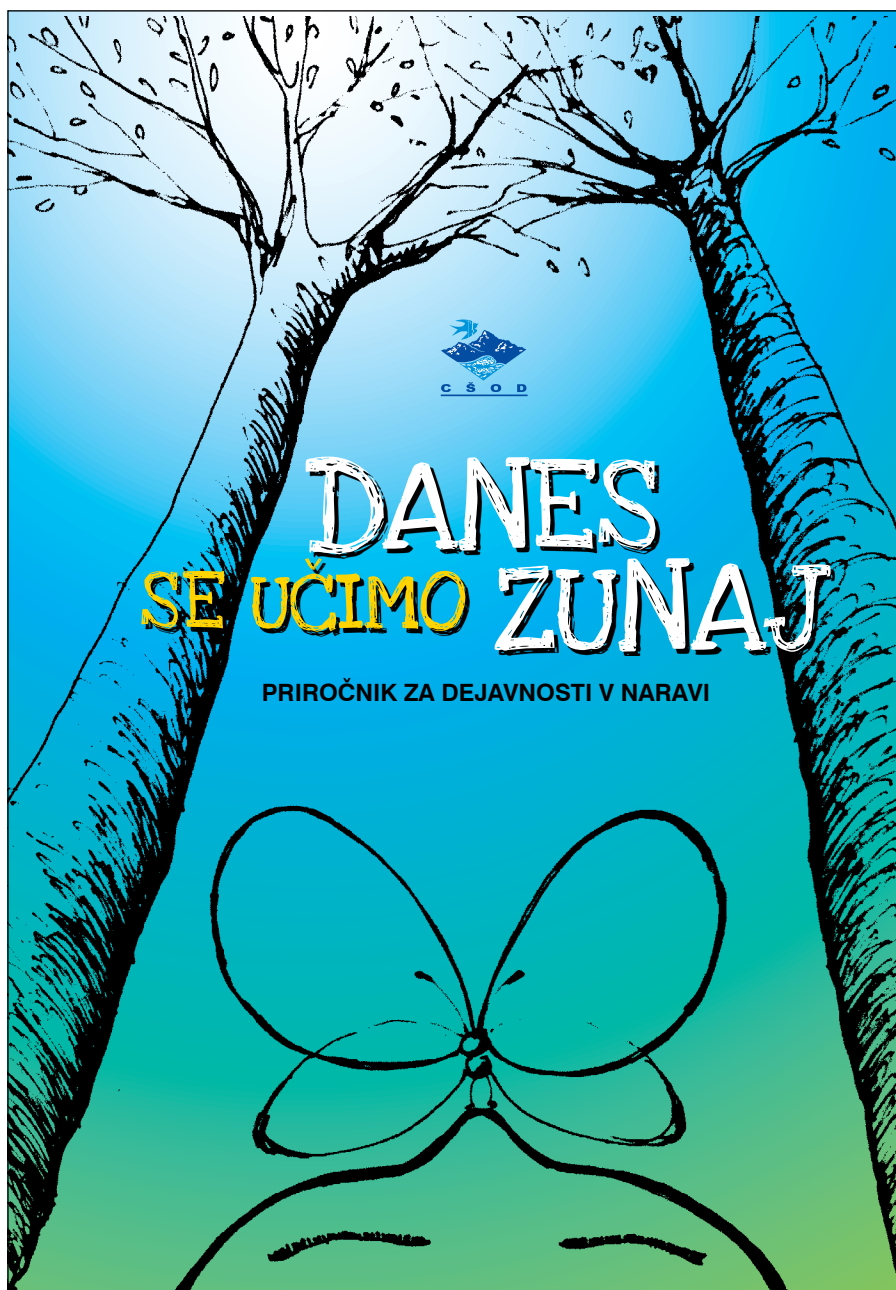
Zoran Petrov

PRIROČNIK ZA DEJAVNOSTI V NARAVI

Letošnje leto je bilo za CŠOD zares praznično, zapolnjeno s pomembnimi dogodki, kjer so aktivno sodelovali vsi zaposleni. Na nekaterih od njih so naši učitelji predstavili tudi svoje delo z učenci na prostem. V sklopu praznovanj smo si zadali še en cilj: ob jubileju bomo to in še kaj predstavili tudi v pisni obliki in tako primere dobrih praks delili z vsemi vami, ki službeno ali v prostem času vodite otroke v naravo. Nastal je priročnik z naslovom *Danes se učimo zunaj*, katerega naslov nam razkriva rdečo nit njegove vsebine: učenje na prostem, ki je tudi glavno poslanstvo letošnjega slavljenca - CŠOD. V njem so zbrane raznolike

in uporabne naloge iz naravoslovja in športa, njihovo glavno vodilo pa je, da so otroci pri dejavnostih miselno in telesno aktivni. Izkazalo se je, da so naloge s strani naših učencev dobro sprejete, zato jih preizkusite tudi vi - učitelji in vzgojitelji drugih zavodov, starši in vsi tisti, ki želite otrokom naravo predstavljati na zanimiv in drugačen način. Veseli bomo, če vam bodo ideje iz priročnika spodbuda, da boste radovedne glavice še raje odpeljali v najlepšo in najboljšo učilnico na svetu – naravo.

Nataša Planinc

ZIMSKE AKTIVNE POČITNICE

FILMSKE DELAVNICE

Lokacija: CŠOD Štrk
Število: 15
Starost: 11–15 let
Datum: 26. 2. do 2. 3. 2018

Produksijska delavnica filma je intenziven izobraževalni program, sestavljen iz teoretsko-analitičnega dela in praktičnega dela. Udeleženci spoznajo celoten proces nastajanja igranega filma in na podlagi lastne zgodbe v praksi izkusijo vse faze filmske produkcije. Kamera teče... akcija!

GLEDALIŠKE DELAVNICE

Lokacija: CŠOD Murska Sobota
Število: 28
Starost: 12–17 let
Datum: 26. 2. do 2. 3. 2018

Udeleženci se bodo spoznali z najrazličnejšimi gledališkimi ustvarjalnimi vajami, tehnikam giba in govora, brezbesednim izražanjem, pravili improvizacije in improvizacijami. Skozi takšen način dela bodo usvojili osnove giba, prostora, čustev in pripovedi. Gledališko delavnico bodo zaključili z gledališko predstavo, kjer bodo prikazali naučeno gledališko znanje. Gledališko delavnico bo vodil g. Bernard Protner, dobitnik številnih nagrad in priznanj.

*Spoštovani partnerji,
sodelavci in prijatelji!*

*Ustvarite, kar ste snovali.
Dosegajte, za kar ste se trudili.
Najdite, kar ste pogrešali.
In živite, kot ste želeli.
Z zaletom v novo leto 2018.*

Kolektiv CŠOD